

li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande SOU 2025:93 En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2025/01500

Övergripande synpunkter

Länsstyrelserna föreslår att de regionala skogsprogrammen kan fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken. Det nationella och regionala skogsprogrammet är en samverkansprocess som syftar till att hantera komplexa och ofta konfliktfyllda frågor inom skogspolitiken. I processen ingår länsstyrelser, regioner, skogsägare, miljöorganisationer, industri, forskare och andra relevanta intressenter. Länsstyrelserna förespråkar att regeringen använder det nationella och de regionala skogsprogrammen som bärare inom det skogspolitiska området, i likhet med hur skogsprogram används i många andra länder med omfattande skogssektor.

Länsstyrelsen är positiva till att utredningen gör en genomlysning av utvecklingen av lagar och regler sedan 1993 års skogsvårdslag med intentionen att förenkla och därmed stärka näringsfriheten och investeringsviljan. Länsstyrelsen stödjer ambitionen om en ökad förutsägbarhet och tydlighet kring regelverk men ser inte att utredningen i alla delar leder till den förenkling och tydlighet som eftersträvas.

Skogsbruket i Jönköpings län liksom i hela Småland är till stora delar småskaligt. Skogs- och tränäringen är viktig för sysselsättning, försörjning, sociala värden och levande landsbygder. Skogsbruket i smålandslänen präglas av generationstänkande, mångfacetterade incitament och hög avverkningsålder vilket skapar goda förutsättningar för ett hållbart skogsbruk. Kärnproduktionen är inriktad på timmer för sågverken och långlivade träprodukter med god substitutionseffekt. Länsstyrelsen anser att förslagen i huvudsak inriktas på en kortsiktig volymproduktion med ökad tillgång på skogsråvara i linje med massaindustrins och de stora skogsbolagens

intresse. Länsstyrelsen ser därmed inte hur förslagen främjar en långsiktigt ökad, uthållig och hållbar tillväxt i våra skogar.

Flera av förslagen i utredningen brister i helhetstänk i relation till den globala uppvärmningen och kraven på klimatomställning.

Länsstyrelsen konstaterar också att 1993 års skogspolitiska intentioner och regelverk i många avseenden varit ändamålsenliga men att resurserna inte varit tillräckliga för att efterleva dem och uppnå målen. Tillsyn, uppföljning och rådgivning har stått tillbaka och intrångsersättningar har blivit alltmer resurskrävande. Länsstyrelsen noterar vidare att många av utredningens förslag förutsätter en kraftigt ökad resurstilldelning, inte minst till Skogsstyrelsen, för att vara verkningsfulla.

Även om 1993 års skogspolitik på många sätt varit ändamålsenlig finns brister med avseende på bevarandet av biologisk mångfald och forn- och kulturlämningar. I den senaste bedömningen av miljömålet Levande skogar dras slutsatsen att det inte kommer att uppnås med de idag beslutade styrmedlen. Skadenivån på kulturlämningar är hög och det finns ett fortsatt stort behov av skydd av skogens arter och värdekärnor. För att ändra utvecklingen behövs långsiktiga förslag och inte kortsiktiga som utredningens förslag i många fall är. Kortsiktiga lösningar riskerar inte bara att hota den biologiska mångfalden utan kan även i vissa fall skapa osäkerhet och inte vara till fördel för skogsnäringens långsiktiga utveckling. Länsstyrelsen anser att förutsägbarhet och ekonomiska incitament är viktiga delar för att naturvård ska vara ett attraktivt alternativ, både inom produktionsskogen och genom formellt skyddande av skog.

Direktivet anger att skogsbruket ska vara konkurrenskraftigt. Utredaren menar att ökad produktion är lösningen men Länsstyrelsen anser att det finns ytterligare sätt att uppnå konkurrenskraft. Insatser för skogsnäringen måste ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Vi har ett stort antal privata och mindre skogsägare som har andra förutsättningar och mål med sitt ägande än de större. Skogsägandet har ofta en nära koppling till lantbruket och landsbygdens utveckling.

För att bibehålla, och om möjligt, öka tillväxten även i ett förändrat klimat menar utredaren att det krävs forskning och utveckling inom flera områden. Länsstyrelsen delar den uppfattningen men för att ytterligare bredda och stärka forskningen bör den stödjas på fler

lärosäten där Länsstyrelsen särskilt vill lyfta fram Linnéuniversitet som under många år bedrivit framgångsrik forskning och utbildning inom skog och trä.

Utredaren föreslår en ökad rådgivning med markägare i fokus. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av målgruppsanpassning. Det är av stor vikt att de som är utförare får rådgivning, vilket inte alltid är markägaren.

Länsstyrelsens synpunkter per kapitel och avsnitt i utredningen

3.3.1 Orolig omvärld ökar fokus på beredskap och självförsörjning

Länsstyrelsen understryker utredningens konstaterande om skogens viktiga men ofta bortglömda roll för beredskapen. Det gäller allt från hygienpapper, förpackningar, träråvara till fossilfri energi, drivmedel och fossiloberoende. Skogen och skogsindustrins roll i beredskapen behöver i högre grad än hittills beaktas och belysas utifrån olika typer av scenarion och kriser.

4.3 Synliggör skogens klimatnytta

Utredarens föreslår att ett nytt mått för skogens klimatnytta som inkluderar kollagerförändringar i skog och träprodukter, utsläpp från värdekedjan samt potentiellt undanhållna utsläpp från andra produkter tas fram. Länsstyrelsen anser att det är en god intention att ett enhetligt mått tas fram i denna komplexa fråga i syfte att skapa ett mer samlat kunskapsunderlag för skogssektorns kollagringsförmåga och även dess substitutionsnyttor. Det är positivt om det kan bidra till ökad kunskap och balans i en polariserad debatt. Det är dock viktigt att Sverige fortsätter förhålla sig till globala mål och EU:s mål och rapportera enligt dessa och inte använder dubbla administrativa system.

5.1 Formellt skyddad skog och frivilliga avsättningar

Utredaren föreslår att Regeringen bör uttala en tydlig politisk avvägning för hur stor areal som bör undantas från skogsbruk och därmed också hur stor areal som kan användas för skogsbruk. Ett sådant uttalat mål bör också inkludera hur Sverige avser att bidra till EU:s gemensamma åtaganden, vara harmoniserat med

internationella åtaganden samt inkludera en ambition avseende skötsel av undantagna områden. Länsstyrelsen ser utmaningar i förslagets komplexitet att ta fram arealer som resulterar i att både miljömål och produktionsmål uppnås. Det behöver utredas om nyttan av framtagandet står i proportion till det stora arbete det skulle krävas.

Om man bara ser till arealen kan Sverige idag redovisa stora arealer skyddad skog beroende på vad vi väljer att räkna med som skyddade områden; frivilliga avsättningar, impediment etc. Det är stor skillnad i kvalitet på arealerna. I formellt skyddade områden finns en större kunskap om kvalitet än vad de finns i andra arealer som föreslås redovisas. Det är heller inte känt var exempelvis de frivilliga avsättningarna är geografiskt belägna. Det är bra att Sverige anpassar redovisningen så att det sker på ett liknande sätt inom EU men Sverige måste också förhålla sig till övriga EU-förordningar och internationella överenskommelser som finns och beakta syftet med dessa. Om kvaliteten inte är bra på de redovisade arealerna är de inte tillräckliga för att vi ska ha långsiktigt hållbara skogsekosystem och vi missar många andra mål som finns för skogen även om vi uppnår målarealen.

Framtagandet av arealen behöver bygga på en mycket omfattande analys och prioritering av olika skogstyper och regioner men det blir ett svartvitt sätt att se på skogen. Hur mycket skog som, på grund av biologisk mångfald, behöver undantas från produktionsskogsbruk beror mycket på hur den produktiva skogsmarken sköts. Det är också värt att poängtera att många av de skogar som bör undantas från produktionsskogsbruk fortfarande behöver skötsel och i viss mån kan generera virke.

För att förslaget ska få den tydlighet, förutsägbarhet och förenkling som kan öka investeringsviljan som eftersträvas, för både den enskilde markägaren till de större skogsbolagen, krävs att analyserna om målarealer görs på både nationell och regional nivå. Grön infrastruktur, värdetrakter, tätortsnära skog och friluftsliv är aspekter som måste vägas in.

Utredaren konstaterar att skötseln av befintliga skyddade områden är eftersatt. I formellt skyddade områden finns förutsättningar för en hög ambitionsnivå vad gäller skötsel men resurstilldelningen har inte motsvarat den ambitionsnivån. Länsstyrelsen ser framemot en

tydlighet och långsiktighet i förutsättningarna att sköta formellt skyddad skog.

5.2 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Utredaren gör bedömningen att modellen med den generella hänsynen är ändamålsenlig och i nivå med de skogspolitiska målen. Samtidigt redogör utredaren för brister i hänsynen, framförallt kring vatten, och att det saknas tillsyn och uppföljning. Utredaren gör också bedömningen att uppföljning behöver prioriteras. Innan en systematisk uppföljning finns anser Länsstyrelsen att det är svårt att göra bedömningen att den generella hänsynen är ändamålsenlig.

En uppföljning skulle kunna ge ett bra underlag och beskrivning av hur hänsynen bidrar till de skogspolitiska målen. Hänsynsyrtorna kvalitet, långsiktighet och bidrag till grön infrastruktur är faktorer som skulle belysas i en uppföljning och utgöra underlag för planering av kommande hänsyn i skogsbruksplaner och vara till god hjälp för skogsbrukaren.

Utredaren föreslår att en strategi ska tas fram för de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna. Förslaget att bara bevara de mest skyddsvärda lämningarna är inte i linje med de nationella kulturmiljömålen som anger att en mångfald av kulturmiljöer ska bevaras, inte en viss typ. Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen delar inte uppfattningen att innevarande beräkningsmodell för toleransnivån för hänsyn som krävs enligt § 30 Skogsvårdslagen är ändamålsenlig eller proportionerlig. Beräkningsmodellen missgynnar det småskaliga skogsbruket vad gäller den s.k toleransnivån eller intrångsbegränsningen. Med Skogsstyrelsens nuvarande beräkningssätt slår den högsta toleransnivån på 10% av nettovärdet för avverkningen mot de minsta skogsinnehaven. Med beräkningssättet avtar procentsatsen oproportionerligt ned till 2% för de allra största objekten. Detta trots att stora skogsinnehav torde ha bättre möjligheter att planera och disponera miljöhänsyn över större arealer och även parera kostnader i en större ekonomi jämfört det småskaliga skogsbruket. Länsstyrelsen föreslår en översyn av beräkningsmodellen i syfte att skapa likvärdighet och proportionalitet för olika ägargrupper.

5.3 Skydd för fåglar

Flera EU-domar har nyligen kommit och flera är att vänta inom kort när det gäller tolkningen av fågeldirektivet. Frågan om artskyddet gällande fåglar är komplex och arbete pågår med att göra det tydligare utifrån flera aspekter. Att som utredaren föreslår upprätta en förteckning över arter för vilka hänsyn behövs, är att förenkla problemet i sådan utsträckning att man sannolikt inte når målet. Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

5.4 Upphävande av områdesskydd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att öka tydligheten när det gäller i vilka fall ett naturreservat kan upphävas. Möjligheten bör också finnas att upphäva biotopskydd inklusive skogsskyddsområden om förslaget att bilda sådana områden verkställs. En skillnad ska enligt utredaren finnas mellan naturreservat och biotopskydd och det är att fastighetsägaren ska samtycka. Att samtycke ska finnas gällande upphävande av skogsskyddsområden är rimligt då dessa inte alltid är av strategisk betydelse. Ett biotopskyddsområde däremot bildas om det har en strategisk betydelse och dess vara eller icke-vara borde vara oavhängigt markägarens vilja.

6 Mer variationsrikt skogsbruk

Länsstyrelsen delar utredarens tanke att ett mer varierat skogsbruk kan skapa mer robusta skogar, men inga lösningsförslag lämnas vilket Länsstyrelsen hade önskat. I utredarens bedömning ligger dock att en ökad variation kräver ökad kunskap, mer forskning, ett adaptivt förhållningssätt och noggrann uppföljning. Länsstyrelsen delar den bedömningen då vetenskap och beprövad erfarenhet saknas för många alternativa skogsskötselmetoder. Medel till forskning och utveckling krävs. Det är av central vikt att vi noga dokumenterar, långsiktigt följer upp effekterna av val och åtgärder och att tillsynsmyndigheten ges resurser. Med tanke på klimatförändringen och snabbt globalt förändrade konkurrensförutsättningar är det viktigt att vi jobbar proaktivt och tar vara på och utvecklar den innovation som sker inom skogsbruket.

7 Ökad rådgivning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnuppdrag och förslaget om en riktad kunskapskampanj under 5 år.

Rådgivningsverksamheten är viktig för att nå de skogspolitiska målen och hjälpa markägare att ta initierade beslut. Utredaren föreslår rådgivning till skogsskötsel. Länsstyrelsen anser att rådgivningen ska vara inriktad på alla aspekter som skötsel av skog innebär, dvs även rådgivning kring natur- och kulturvärden. Förutom rådgivning är uppföljning och tillsyn viktiga verktyg för Skogsstyrelsen att utveckla.

Rådgivningen bör förutom att vara riktad till markägare, också vara riktad till entreprenörer och skogsägarföreningar. Många skogsägare i Jönköpings län har mindre fastigheter och använder sig av ombud i skogsskötselfrågor som bistår i markägarens beslut och de blir viktiga aktörer i sammanhanget. 5 år är i sammanhanget ett kort tidsintervall då många insatser sker med glesa intervall för det stora antalet småskaliga skogsägare i Småland. För att utveckla kvaliteteten på rådgivningen föreslår Länsstyrelsen att andra aktörer deltar i utformningen. Exempelvis finns Linnéuniversitetet med lång erfarenhet av att utbilda skogsägare och entreprenörer i hela Sverige.

8.1 Ett produktionsmålsystem för uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen ser positivt på att ett produktionsmålsystem tas fram och delar utredarens uppfattning att det råder en obalans i uppföljning och utvärdering mellan skogspolitikens jämställda mål - miljö och produktion. För att målen ska kunna bedömas likvärdigt kan ett produktionsmål bidra.

Länsstyrelsen instämmer i att det är viktigt att staten säkerställer och följer upp ett uthålligt brukande även när det gäller produktionsmålet. Länsstyrelsen stödjer förslagen som avser att ge Skogsstyrelsens ansvar för att samordna uppföljning och utvärdering och rapportering av målet för skogsproduktion och preciseringar kopplade till detta.

Enligt innevarande formulering för det skogspolitiska produktionsmålet ska ”skogen och skogsmarken utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning”.

Länsstyrelsen stöder utredarens resonemang om att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska nyttjas väl. Markens produktionsförmåga får inte äventyras och virkesförrådet vid ex. vis gallring får inte understiga skogsvårdslagens s.k § 10-kurva. Om virkesförrådet efter gallring eller avverkning är under denna kurva måste återväxtåtgärder vidtas.

Högt gallringstryck äventyrar den långsiktigt uthålliga produktionsförmågan till förmån för mer kortsiktiga uttag av volym. Statistiken indikerar en ökad andel hög gallringsprocent (>50%) vilket sannolikt innebär att flertalet virkesförråd efter gallring landar under § 10-kurvan. Länsstyrelsen föreslår därför en översyn av § 10- och § 5-kurvorna med inriktning att höja nivåerna och en ökad tillsyn av efterlevnad. Syftet är att bättre tillvarata markens produktionsförmåga, ge förutsättningar för uthålligt god avkastning, ökad timmarandel i slutavverkningsskog och volym stående skog med koppling till klimatmålen.

8.2 Skogsodlingsmaterial

Länsstyrelsen delar bedömningen om att fortsätta prioritera forskning och testverksamhet kring skogsodlingsmaterial. Det finns risker men genom forskning och utveckling kan konsekvenserna undersökas och kontrolleras för att få fram material som fungerar långsiktigt och hållbart i ett föränderligt klimat. Med ökade risker för torka, stormar och skadeangrepp krävs plantmaterial som är bättre rustat för framtida förhållanden.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att i föreskrifter vara mer tillåtande till vegetativt förökat skogsodlingsmaterial. Förslagen syftar till att öka användning av förädlad plantmaterial. Det är förslag som riskerar att ha stora och långsiktiga effekter på den biologiska och genetiska mångfalden. Förslagets risker står inte i proportion till de nyttor som eventuellt ges. Även om uppföljning och kontroll görs långsiktigt kommer det att vara kostsamt och en utmaning att lyckas.

8.3 Främmande arter

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning om att det är bra att testa och utvärdera främmande trädarter i praktiska fältförsök. Mer forskning behövs i frågan liksom uppföljning och utvärdering för att anpassa skogsbruket till klimatförändringen.

Länsstyrelsen avstyrker ändringar i Skogsvårdslagen om lättnader i användandet av främmande arter. Länsstyrelsen saknar en genomgång av riskerna med att plantera främmande arter. När det gäller definitionen av inhemska arter finns det idag en allmänt accepterad definition som gäller samtliga artgrupper. Länsstyrelsen anser att den fungerar bra och att ändra definitionen för trädarter skapar en otydlighet.

För de arter som det blir tillåtet att plantera anser Länsstyrelsen att förslaget med anmälningsplikt är bra. Länsstyrelsen anser dock att även mindre planteringar än 0,5 ha bör anmälas då även små bestånd kan spridas och orsaka problem och höga kostnader.

8.4 Bättre återväxter

Med syfte att påskynda och förbättra återväxterna tillstyrker Länsstyrelsen förslagen om föryngringsforskning, översyn av Skogsstyrelsens föreskrifter om föryngringsåtgärder samt prioritering av återväxtuppföljning och tillsyn. Bra och skyndsamma återväxter är viktiga för såväl skogsbruket som för klimatmålen. Föryngringsåtgärder är kostsamma för skogsägarna och de senaste åren har återväxtresultaten av olika skäl försämrats.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att underrättelsekravet i skogsvårdslagstiftningen gällande skyddsdikning tas bort. Utredaren tar själv upp problemet med att det kan ha en negativ effekt på naturvärden att skyddsdika och Länsstyrelsen ser inte förslaget motiverat. Skogsstyrelsen bör även framöver underrättas för att ha möjligheten att påverka åtgärden om den riskerar att skada naturvärden eller orsaka skador vid extremflöden.

8.5 Bättre ungskogar

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om att öka kvaliteten på ungskogar genom inventering och uppföljning. Länsstyrelsen vill påpeka att det är av stor vikt att ny teknik används så att det kan ske kostnadseffektivt och utgöra bra underlag för rådgivning.

8.6 Gödsling

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag om att ändra de allmänna råd och rekommendationer som finns för gödsling. Skogsgödsling innebär bland annat en onödig belastning på den biologiska

mångfalden, medför skaderisk vid torka, orsakar koldioxidutsläpp och förurning utan att ge bestående tillväxteffekter.

Kunskapsunderlaget om nyttan och riskerna med gödsling är mycket osäkert och att då låta den som brukar skogen själv bestämma utan riktlinjer gör också att ansvaret för riskerna för den som brukar skogen större och inte önskvärt.

8.7 Askgödsling

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning om att rekommendationer för hur askspridning ska utföras tas fram.

8.8 Begränsa skogsskadorna

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag om att Regeringen ska ge länsstyrelserna i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter. Föreskrifter i ett reservat beslutas för att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet. Om en översyn utifrån risken för skogsskador i skog i anslutning till naturreservatet skulle visa att föreskrifterna behöver ändras, kan det inte ske om syftet med naturreservatet inte tillgodoses. En ändring av föreskrifterna kan bara bli aktuell om det gynnar syftet, vilket kan sammanfalla med att risken för skador i intilliggande skog finns, men det är reservatets syfte som styr utformningen av föreskrifter.

Länsstyrelsen har redan idag i uppdrag att se över och åtgärda beslut och skötselplaner som utgör hinder för en skötsel och utveckling som gynnar naturvärdena bäst. Exempelvis justeras beslut och skötselplaner så att hydrologisk återställning och naturvårdsbränning möjliggörs, vilket är metoder som inte var vedertagna när reservatsbesluten togs.

Undersökningar visar att om man jämför äldre granskog i skyddade områden med andra gamla granskogar är skillnaden i skogsskador orsakade av granbarkborre ungefär desamma. Andelen skyddad skog är procentuellt väldigt liten och att genomföra uppdraget skulle ge liten nytta och sannolikt ge undanträngningseffekter som är oönskade då det riskerar att drabba uppdrag som är av större betydelse.

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning om satsningen på Skogsskadecentrum och att Skogsstyrelsen bör prioritera skogsskadefrågorna genomgående i sitt arbete med rådgivning,

tillsyn och övervakning särskilt avseende granbarkborre. Likaså att det är av stor betydelse att berörda myndigheter och skogsbruket arbetar tillsammans i frågor om övervakning, rådgivning och information till markägare.

Länsstyrelsen vill komplettera utredarens bedömning med att även andra arter, både vad gäller skadegörare och trädslag, bör ingå i rådgivning och forskning. Klimatförändringen är pågående och forskning krävs för att kunna ge väl underbyggd rådgivning till långsiktiga beslut som kan lindra framtida skadeverkningar. Det behövs en permanent bevakning av skador och skadegörare samt abiotiska skador. SLU ges ett centralt ansvar men Länsstyrelsen anser att skadeforskning bör stimuleras på andra lärosäten och institut, exempelvis Linnéuniversitetet som har en hög kompetens vad gäller skogliga frågor.

8.9 Viltskador på skog

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att viltskador regleras i författning med syfte att stärka styrningen till att minska viltskadorna på skog. Detta ger en viktig signal till berörda aktörer, men det löser samtidigt inte förvaltningen i praktiken eftersom den bygger på frivillighet. Därför behöver förslaget kompletteras med en strategi för att öka måluppfyllelsen och tilliten till klövviltsförvaltningen. Inte minst är det en utmaning i Småland där lokala förankringen inte betyder samma sak som i bolagsdominerade trakter. I Småland är till exempel många markägare både jägare och skogsbrukare, vilka ibland kan acceptera högre skadenivåer. Dessutom har vi generellt små skogsfastigheter vilka kan bedriva sin skogsverksamhet med olika inriktning och olika önskemål kring förvaltningen av vilt. Dessutom har vi just nu en etablering av vargrevir som för med sig att jägare vill öka älgstammen för att kunna fortsätta jaga älg även efter att vargarna etablerats sig.

Förvaltningen av vilt behöver också utvecklas för att ta ett helhetsgrepp om klövviltet (flerartsförvaltning) och vila på robusta metoder som borgar för en faktabaserad viltförvaltning. Detta innebär bland annat att bästa möjliga inventeringsmetoder används. Den så kallade LstMoose-metoden fungerar till exempel väsentligt sämre än spillningsinventering i Jönköpings län vad gäller täthetsberäkningar av älg. Länsstyrelsen delar utredarens bedömning om förslaget som finns om att statlig finansiering av

ÄBIN är positivt, men med motiveringen att det ger långsiktig stabilitet.

8.10 Lägsta ålder för föryngringsavverkning

Förslaget saknar en beskrivning av konsekvenserna på den biologiska mångfalden genom att det på sikt bidrar till en lägre medelålder. Förslaget saknar också en koppling till skogens betydelse i klimatarbetet och brister i helhetssyn vid jämförelse med exempelvis Miljömålsberedningens förslag nyligen om stöd för att hålla skog längre än lägsta avverkningsålder. Att konsekvenserna för den biologiska mångfalden och klimatet inte finns med gör att en avvägning av förslagets betydelse blir omöjlig. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget.

För det småskaliga skogsbruket i smålandslänen är långsiktigt generationstänkande, kvalitet och hög timmerandel viktiga drivkrafter som ger förutsättningar att driva verksamheten på ett långsiktigt ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt. Tidiga slutavverkningar i förhållande till lägsta slutavverkningsålder är mer karaktäristiskt för storskogsbruket och utredningens förslag om sänkt lägsta ålder för föryngringsavverkning betraktar Länsstyrelsen som ett förslag i fel riktning. Sänkt avverkningsålder eller höga gallringsuttag som till stor del handlar om att öka uttaget ur skogen för massaindustrins behov gagnar varken klimatomställning, prisutveckling eller långsiktig och uthållig tillväxt i skogen.

8.11 Robusta vägar säkrar tillgången på biomassa

Utredaren föreslår åtgärder för att minska kostnaderna för skogsbilvägar och för att förbättra samordningen. Länsstyrelsen tillstyrker att regelverket förenklas och att en standardisering införs och Länsstyrelsen har inga invändningar mot förslagen i sig. Ett väl fungerande vägnät är bra ur många aspekter, även ur beredskapssynpunkt. Länsstyrelsen vill dock påminna om det nationella målet om minskad användning av naturgrus och anser att bergkross ska lyftas fram som huvudalternativ vid anläggning av skogsbilvägar.

9 Nytt forskningsprogram

Länsstyrelsen tillstyrker att ett forskningsprogram tillsätts, men med ett bredare fokus än skogsproduktion och återväxter. Ett särskilt fokus bör ägnas anpassning av skogen och

brukningsmetoder i ett förändrat klimat. Även skogens ekologiska funktionalitet på lång sikt bör ingå liksom ny teknik och innovation inom skogsbruk.

Eftersom skogsforskning i vissa avseenden tar mycket lång tid är det viktigt med långsiktigt stabil finansiering. Utredaren föreslår endast 10 år. Det är tveksamt om regeringen ska peka ut prioriterade forskningsområden. Sverige som en av världens största skogsindustriländer har endast en skogsfakultet med öronmärkt finansiering från landsbygds- och infrastrukturdepartementet. I många andra länder, även de med lite skog, finns flera skogsfakulteter. Det bör vara en fördel för kunskapsutvecklingen inom skog om inte forskningen domineras av ett lärosäte.

10 Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets instruktioner kompletteras med en skrivning om att myndigheterna ska utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Länsstyrelsen anser dock att nuvarande arbetssätt är fungerande och att ytterligare instanser inte behöver utvecklas. Det är inte arbetssättet som är felande utan att det i många fall saknas vetenskap och beprövad erfarenhet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en särskild anslagspost för Riksskogstaxeringens finansiering. Riksskogstaxeringen är en av våra viktigaste nationella datainsamlingar och bör ha en egen budget. Koncentrationen av skogsforskningen till en fakultet ser vi även i det här sammanhanget som en nackdel.

11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen ger stöd till förslaget att regeringen tar fram principer för arbetet med implementering av EU-lagstiftning. Principen bör omfatta möjligheter till regional anpassning av regelverk samt att alltid motivera eller undvika implementering av regelverk utöver skyldigheter som följer av EU-lagstiftning.

Förslaget är viktigt för vårt arbete att lyfta behov av regional anpassning av regelverk. I sammanhanget är det viktigt att regeringen inhämtar synpunkter från regionala aktörer för att åstadkomma en regional anpassning. Ett nationellt skogsprogram utgör ett fundament och de regionala skogsprogrammen kan här ha

en viktig roll för att samla breda regionala synpunkter från olika typer av aktörer och bidra i policyutvecklingen.

12 Tydligare miljökvalitetsmål

12.6 Lösningförslag Miljömålssystemet

Det finns idag många bra etappmål som både är målsatta och tidsbegränsade men Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att fler etappmål föreslås. Länsstyrelsen tillstyrker också förslaget om att berörda myndigheter tilldelas resurser när beslut om nya etappmål tas. Etappmålen underlättar genomförandearbetet genom att arbetet är målstyrt och är viktiga för att arbeta kostnadseffektivt med insamling och redovisning av data.

12.7 Lösningförslag för miljökvalitetsmålet Levande skogar

Preciseringar

Länsstyrelsen avstyrker samtliga förslag till ändringar av preciseringar för miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Utredaren föreslår ett förtydligande av miljökvalitetsmålet genom ett tillägg om att andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Det finns en poäng i att de mål som staten har harmoniserat och inte motverkar varandra. Signalen den förändrade lydelsen sänder är dock tydlig i att devalvera målsättningen med skogens biologiska mångfald, kulturmiljövärden och sociala värden. Att det sker en prioritering och balansering av olika mål bör vara uppenbart utan den föreslagna förändringen.

I stycket 12.7.2 diskuterar utredaren en annan definition med tillägget att målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att produktionen av skogsråvara och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Tillägget ser Länsstyrelsen som orimligt. I enlighet med Miljöbalken ska en intresseavvägning ske och hänsyn tas till naturvärden, kulturmiljövärden och sociala värden. Det blir mycket märkligt att i miljömålet förtydliga att miljömålet bara ska gälla om inget annat intresse av skogsråvaran finns. Det kommer alltid finnas behov av produktion av skogsråvara men det betyder inte att det ska gå före övriga värden från skogen.

Ekosystemtjänster finns med i många andra miljömål och preciseringen bör finnas kvar även för Levande skogar. Det finns

ingen annan precisering som tar upp climateffekterna varför preciseringen om ekosystemtjänster fyller en viktig funktion.

Preciseringen om Främmande arter bör kvarstå utan tillägget om att de främmande arter ska vara invasiva. Främmande arter kan liksom de invasiva konkurrera med de inhemska arterna.

Utredaren föreslår ändringar av preciseringar gällande kulturmiljövärden. Ändringen innebär att målet är att endast vissa prioriterade kulturmiljövärden ska bevaras, inte att alla ska ha förutsättningarna att bevaras, vilket inte överensstämmer med de nationella kulturmiljömålen och ändringen bör därför inte göras.

Indikatorer

Utredaren ger förslag på justeringar av indikatorerna Rödlistade arter, Skogsbrukets försurande påverkan och Gammal skog. Länsstyrelsen avstyrker samtliga justeringar.

Utredaren föreslår att ersätta indikatorerna "Rödlistade arter" och "Antalet rödlistade" arter med minskande populationer där skog är en viktig livsmiljö" med en ny indikator "Status för arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram". Åtgärdsprogrammen har tagits fram med syfte att synliggöra för vilka arter insatser är särskilt angelägna. Urvalet av arter är alltså inte gjort för att ge en heltäckande bild och därför inte lämpat för miljömålsuppföljning.

Indikatorn om skogsbrukets försurande påverkan anser Länsstyrelsen ska vara kvar då påverkan fortfarande finns och motiven till att stryka indikatorn är vaga.

Definitionen av gammal skog bör vara kvar. Används definitionen i förnybartdirektivet kommer få skogar som inte är skyddade att ingå i definitionen, detta trots att de hyser höga naturvärden. Risker är stor att de försvinner innan de blir tillräckligt gamla.

Bedömningar

Förutom förslagen gör utredaren två bedömningar vilka Länsstyrelsen delar. Dels att miljö kvalitetsmålet Levande skogar ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt och att Skogsstyrelsen bör prioritera arbetet med uppföljningen av skogsbrukets lämnade hänsyn så att den genomförs långsiktigt och i full skala.

12.8 Lösningsförslag för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att följa upp och redovisa indikatorer som årligen följer avverkningsnivåer, tillväxt i levande träd samt naturlig avgång. Länsstyrelsen ser gärna att uppföljningen även görs på regional nivå. Indikatorn behöver också ta hänsyn till annat än enbart avverkningsnivåer då även andra markupptag i skog och mark behöver ingå för att det ska bli en rättvis indikator för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Länsstyrelsen tillstyrker att åtgärder föreslås för att beskoga lämpliga marker. Innan beskogning sker är det viktigt att en utredning görs för att utreda för vilket syfte marken är mest lämpad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med naturvårdshandläggare Sara Lamme som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningscheferna Gustav Enander och Nina Elmsjö deltagit samt enhetschef Ingrid Camper och näringslivssamordnare Ann-Christine Bärback deltagit

Kopia till

li.smf@regeringskansliet.se